

<p>Onderwerp</p>	<p>TIJD VAN REGENTEN EN VORSTEN Migratie door de eeuwen heen (3) Handel en wandel</p>
<p>Achtergrondinformatie</p>	<p>Achtergrondinformatie over het onderwerp:</p> <p>In de zeventiende eeuw was Nederland het rijkste land van Europa. Veel migranten kwamen dan ook naar Nederland op zoek naar geluk. De gastarbeiders van de Gouden Eeuw kwamen uit Duitsland, Scandinavië en Oost-Europa. Ook rijke koopmannen en textielwerkers uit Frankrijk en Vlaanderen vestigden zich in Nederland.</p> <p>De aantallen nieuwkomers toen waren vergeleken met nu gigantisch. De Nederlanders vonden de nieuwkomers maar raar. Veel Nederlanders waren bang dat de nieuwkomers hun werk zouden overnemen. Toch zijn de migranten erg belangrijk geweest voor de Nederlandse Gouden Eeuw.</p> <p>Veel Utrechters gingen naar Amsterdam. Ze oefenden daar beroepen uit als: timmerman, schoenmaker, metaalbewerker, maar ook als matroos of soldaat. Naar Leiden, de tweede stad van Holland in de 17^e eeuw, trokken veel wevers en andere textielbewerkers. De grote rijkdom in Holland trok ook veel nieuwkomers uit armere landen aan. Onder hen waren veel middenstanders, handelaren, winkeliers en ambachtslieden.</p> <p>Uit die tijd stamt ook de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1602-1799). De VOC veroverde grote delen van de wereld en dreef handel met vele landen. Handel drijven was het hoofddoel van de VOC, maar er waren ook heel wat gewapende conflicten tijdens de veroveringen van de VOC. Het gebied waar de VOC hun macht tot halverwege de 20^e eeuw behield, was Nederlands Indië.</p> <p>De handel in uitheemse producten was vroeger vooral geconcentreerd in de grote steden. Steden hadden van de landsheer marktrechten gekregen. De groothandel was meestal vrij, maar voor de detailhandel moest je lid worden van een handelsgilde. In Utrecht was dat het marsliedengilde.</p> <p>Ook had je rondtrekkende handelaren, zij waren vooral op het platteland actief. Ze trokken langs boerderijen, waar ze hun waren probeerden te slijten. Zij verrichtten ook kleine klusjes bij mensen thuis, zoals ketellappen en scharen slijpen. Zo hoefde</p>

de plattelandsbevolking niet naar de stad. De handelaren uit de stad waren daar niet zo blij mee. In de 18^e en 19^e eeuw kwamen er steeds meer handelaren richting Nederland.

Textielhandelaren uit Westfalen verkochten vooral textiel, kleding en kleine metaalwaren. Ze begonnen winkels in textiel. De winkels van deze Duitse ondernemers waren vernieuwend: ze verkochten kant en klare kleding. In de 19^e eeuw werd kleding nog vooral op maat en op bestelling gemaakt. Arme mensen kochten gebruikte kleding. De Duitse winkels verkochten hun kleding tegen vaste, voor iedereen zichtbare prijzen. De winkels waren groter, de drempel was laag. De Winkel van Sinkel (sinds 1839) aan de Oudegracht in Utrecht was het eerste warenhuis van Nederland.

Steengoedhandelaren waren een opvallende groep trekhandelaren in de 19^e eeuw. Zij handelden in kruiken en potten en kwamen allen uit het katholieke Westerwald in Nassau. Hun waar was gemaakt van een speciaal soort klei, die bij hoge temperaturen kon worden gebakken. Het product werd zo water- en luchtdicht. Het was goed geschikt voor het opslaan van gezouten en in zuur ingelegde etenswaren. Het steengoed werd, naar de belangrijkste overslaghaven voor deze waar vernoemd (Keulen): Keulse potten. De Westerwalders woonden in Utrecht rondom de Gansstraat.

Paardenhandelaren kwamen naar Utrecht i.v.m. de paardenmarkt, een van de belangrijkste van Nederland. De Utrechtse markt handelde in "hitten". Dit waren kleinere, goedkopere paarden, die gebruikt werden voor het trekken van bijvoorbeeld de kar van de melkboer. Het waren vooral zigeuners, die zich hierin specialiseerden tot in het begin van de 20^e eeuw.

Een andere groep vreemdelingen, waren de ambachtslieden. Zij kwamen om ergens anders een vak te leren of om grotere bekwaamheid in het vak te krijgen. Leerjongens maakten als onderdeel van hun opleiding een rondreis langs verschillende leermeesters. Sommigen waren verplicht stad en land af te reizen voordat zij zich als volleerd vakman ergens konden vestigen. Bij grote gebouwen, zoals kastelen, kerken en stadsverdedigingswerken wierven opdrachtgevers vaklieden van elders. Zo ontstond er overdracht van kennis en nieuwe

	<p>technieken. Voorbeelden daarvan zijn: de glasblazerij en het bouwen van orgels en piano's door Duitse migranten.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> - www.innl.nl - Grensverleggers Gids voor historisch onderzoek naar migranten in de provincie Utrecht, Uitgave van Het Utrechts Archief Ronald Rommes, Marlou Schrover - Nieuwkomers, Immigranten en hun nakomelingen in Nederland 1550 - 1985, Jan Lucassen, Rinus Penninx
Gebeurtenis	Migratie is het verhuizen of verplaatsen van volkeren of bevolkingsgroepen van de ene gemeente, plaats of land naar de andere.
Verhaal voor de leerlingen:	De godinnen van meneer Sinkel... Door: Hans Doornweerd
Relatie canon Nederlandse geschiedenis	Venster 13: De Verenigde Oost-Indische Compagnie (1602-1799)
Gesprek / onderzoeksvragen	<ul style="list-style-type: none"> • Welke periode in de geschiedenis wordt de Gouden eeuw genoemd? • Waarom werd dit de Gouden Eeuw genoemd? • Waarom kwamen er gastarbeiders naar Nederland? • Wat deden zij zoal hier?
Materiaal voor de verwerkingsopdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Fotoblad Winkel van Sinkel • Fotoblad Stadskraan • Moeilijke woordenblad Handel en Wandel • Werkblad 1 Toelichting op de belangrijkste muntsoorten uit de Gouden Eeuw • Werkblad 2 Spreekwoorden en gezegden • Antwoordenblad voor de leerkracht • Potlood
Tijdsinschatting verwerkingsopdracht	30 minuten
Verwerkingsopdracht	De munten in de Gouden Eeuw waren anders dan de munten die wij nu gebruiken. Deze munten van toen worden nog steeds gebruikt in allerlei spreekwoorden en gezegden. De leerlingen

	<p>gaan de spreekwoorden en gezegden over munten uit die tijd en hun betekenis bij elkaar zoeken. Daarvoor gebruiken zij werkblad 1 en 2.</p>
--	---